

Teaching Honesty in the Buddhist Way

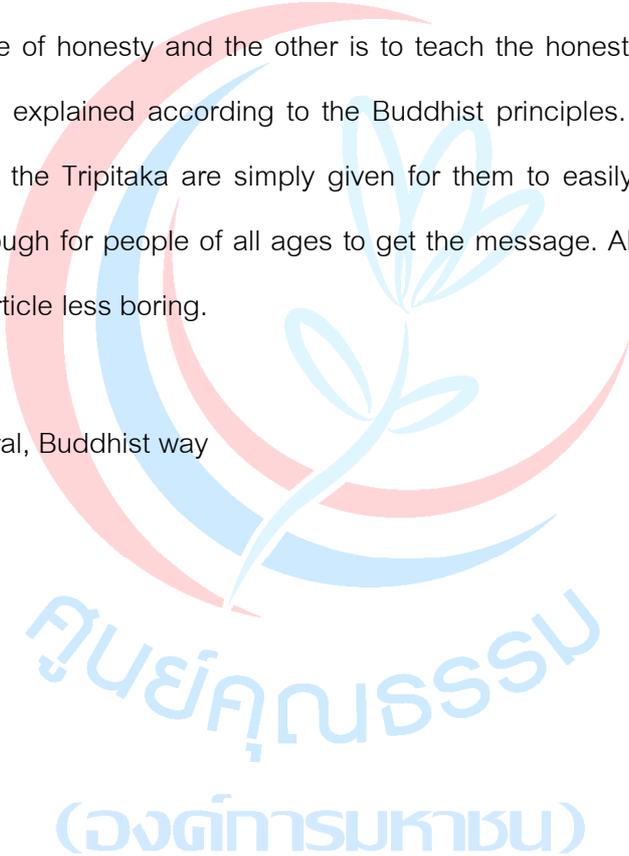
Apichat Heednacram¹

Received: June 6, 2012 Accepted: August 24, 2012

Abstract

The growing of corruption and the lack of honesty amongst the students, addressing and teaching the importance of honesty to them in general is very essential because they are the youth and future of the nation. The author has written two short articles on the subject: One is to display a good example of honesty and the other is to teach the honesty and integrity in daily life. Each article will be explained according to the Buddhist principles. Examples using short moral stories based on the Tripitaka are simply given for them to easily grasp. The language used is also simple enough for people of all ages to get the message. All these techniques are exploited to make the article less boring.

Keywords: honesty, moral, Buddhist way

ศูนย์คุณธรรม
(องค์การมหาชน)

¹ Department of Computer Engineering, Faculty of Engineering, Prince of Songkla University.

e-mail: apichat@coe.psu.ac.th

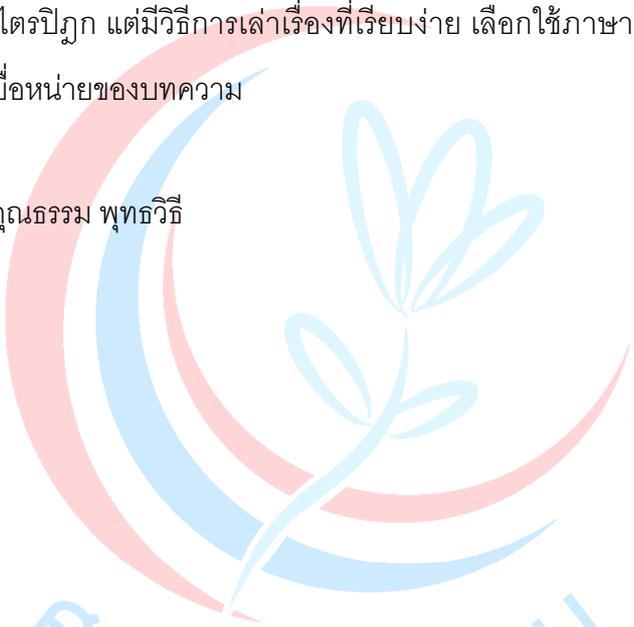
การสอนเรื่องความซื่อสัตย์ตามแนวพุทธวิธี

อภิชาติ หีดนาคราม¹

บทคัดย่อ

การทุจริตและการขาดความซื่อสัตย์เพิ่มมากขึ้นในหมู่นักเรียนนักศึกษา การปลูกฝังให้เยาวชนของชาติเห็นความสำคัญของเรื่องความซื่อสัตย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็น ผู้แต่ง ยึดหลักการสอนเรื่องนี้ผ่านบทความย่อยที่จัดทำขึ้น 2 บทความ ได้แก่เรื่อง ตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์และความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน แต่ละบทความ ได้ยึดหลักการอธิบายความตามแนวพุทธวิธี มีการยกตัวอย่างนิทานชาดก โดยอ้างอิงข้อมูลจากพระไตรปิฎก แต่มีวิธีการเล่าเรื่องที่เรียบง่าย เลือกใช้ภาษาที่เยาวชนทุกวัยสามารถเข้าถึงได้ เพื่อความไม่น่าเบื่อหน่ายของบทความ

คำสำคัญ: ความซื่อสัตย์ คุณธรรม พุทธวิธี

ศูนย์คุณธรรม
(องค์การมหาชน)

¹ ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

e-mail: apichat@coe.psu.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญ

จากประสบการณ์การสอนในรายวิชา ประเด็นทางจริยธรรม กฎหมายและสังคมของ วิชาชีวะคอมพิวเตอร์ของผู้แต่ง พบว่า ปัญหาอันดับ ต้นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน คือ ปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์ ผู้เรียน มีทัศนคติที่ชัดเจนว่า การลอกการบ้าน เป็น เรื่องธรรมดา มีการทุจริตในการสอบเพิ่มขึ้น มีการ ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเพื่อทำงานส่งและ ละเมิดลิขสิทธิ์มากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ในการทุจริตที่ตรวจสอบได้ยากขึ้น

บทความนี้ จัดทำขึ้นเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญของเรื่องความซื่อสัตย์ โดยยึด หลักการสอนผ่านบทความที่จัดทำขึ้น 2 บทความ ย่อย แต่ละบทความ ได้ยึดหลักการอธิบายความ ตามแนวพุทธวิธี ผู้แต่งได้วางกลุ่มเป้าหมายไว้เป็น 2 กลุ่มหลักๆ กลุ่มที่ 1 คือ นักเรียนในรายวิชา ประเด็นทางจริยธรรม กฎหมายและสังคมของ วิชาชีวะคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เป็นบทความอ่านเสริม ประสบการณ์เรื่อง "ความซื่อสัตย์" นอกเหนือจาก เนื้อหาในชั้นเรียน กลุ่มที่ 2 คือ เด็กนักเรียนและ เยาวชนทั่วไป ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษา เพราะช่วงวัยเด็ก มีความสำคัญในการพัฒนา ยิ่งกว่าวัยอื่นๆ ทั้งหมด และถ้าเด็กปฐมวัย ไม่ได้ รับ การปลูกฝังคุณธรรม เรื่องความซื่อสัตย์อย่าง ถูกต้องแล้วความสามารถในการเรียนรู้หรือการ เปลี่ยนแปลงตนเองในภายหน้า จะเป็นไปได้ยาก มากยิ่งขึ้น เนื่องจากสองกลุ่มเป้าหมายหลัก ข้างต้น การเลือกใช้ภาษาและวิธีการนำเสนอ จึงเป็นไปอย่างเรียบง่าย มีการเลือกใช้ตัวอย่างจาก นิทานชาดก เพื่อความน่าสนใจของบทความ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเผยแพร่ บทความนี้ คือ การปลูกฝังให้เยาวชนได้คุ้นเคยกับ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ได้เข้าใจ และรู้จักนำคำสอนต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นการกลมกลืน และพัฒนาจิตใจให้รู้จักผิดชอบชั่วดีและประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในทางของคลองธรรม ไม่ประพฤติตน ให้เป็นปัญหาต่อพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เพื่อนและ สังคม อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและ ถูกต้องแก่เด็ก ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้า ให้เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป เป็นทั้งคนเก่งและ คนดีมีคุณธรรมจริยธรรมอีกด้วย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

คำว่า "คุณธรรม" และ "จริยธรรม" แม้มี ความหมายที่แตกต่างกัน แต่มีความเกี่ยวเนื่อง และสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (สถาบันอนาคตศึกษา เพื่อการพัฒนา, 2548) กล่าวคือ "คุณธรรม" เน้น เรื่องความสำนึกในความดีงาม เป็นกรอบความคิด ความรู้ผิดชอบชั่วดีที่ยึดมั่นอยู่ภายใน เกิดจากการ ตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่มีการบังคับ เป็นรากฐาน ของจริยธรรม สำหรับคำว่า "จริยธรรม" เน้นที่ พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความถูกต้องดีงาม ซึ่งเกิดจากการปลูกฝัง กฎเกณฑ์ของสังคม ความรู้สึกชอบแบบแผน กฎเกณฑ์ และค่านิยม ของสังคม

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ระบบ การศึกษาของไทย มุ่งพัฒนาด้านจริยธรรมเป็น หลัก เนื่องจากมีความเป็นรูปธรรม สามารถวัดได้ ง่ายกว่า ในขณะที่การพัฒนาคุณธรรมจะมี ลักษณะเป็นนามธรรมซึ่งวัดได้ยากกว่า (สถาบัน

อนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา, 2548) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หลักสูตรและวิชาต่างๆ ในระบบ การศึกษาไทย จะพุ่งเป้าไปที่การพัฒนาจริยธรรม ดังเช่น รายวิชาประเด็นทางจริยธรรม กฎหมาย และสังคมของวิชาศึกษาคอมพิวเตอร์ ที่ผู้แต่งเป็น ครูผู้สอน แต่ในบทความนี้ มุ่งเน้นที่จะพัฒนา ผู้อ่านด้านคุณธรรม คือ เน้นเรื่องความสำนึกใน ความดีงามประกอบไปกับจริยธรรม คือ พฤติกรรม การแสดงออกที่ดี

วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้ (2549) กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จะต้องพัฒนาทั้งการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้น พื้นฐาน การอุดมศึกษา อย่างสอดคล้องกันและ เชื่อมต่อกัน โดยเฉพาะช่วงวัย 3-6 ปี ซึ่งเป็นวัย สำคัญที่เป็นพื้นฐานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หลังจากการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ควรมีการ กำหนดเกณฑ์คัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับ อุดมศึกษา ให้พิจารณาสัดส่วนคะแนนคุณธรรม จริยธรรมของผู้สมัครสอบร่วมด้วย เช่น ประสพการณ์เข้าร่วมกิจกรรมการสาธารณะ การเคยทำประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือชุมชน ฯลฯ ในการเรียนการสอน ควรจะมีการจัดกิจกรรมเสริม ที่หลากหลาย แม้จะมีการพัฒนารูปแบบการสอน ที่ดีและมีประสิทธิภาพในห้องเรียนมากสักเพียงใด อาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในผู้เรียน แต่ควรจัดกิจกรรมเสริมอื่นร่วมด้วย ซึ่งทั้งสองประเด็น คือ ประเด็นการเชื่อมต่อการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจากปฐมวัยถึงการ อุดมศึกษา และประเด็นการจัดกิจกรรมเสริม ที่หลากหลายมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับ บทความนี้เป็นอย่างยิ่งที่ต้องการปลูกฝังเรื่อง

ความซื่อสัตย์ให้เยาวชนจากระดับปฐมวัยที่ยังถือ ว่าเป็นผ้าขาว พร้อมที่จะรับฟังคำสอนจากครูและ ปฏิบัติตามมากกว่าในวัยอุดมศึกษา ที่มีรูปแบบ การปฏิบัติตามที่ซับซ้อนและท้าทายมากยิ่งขึ้น แต่ยังสามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพได้ผ่านการ จัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย อธิบายเหตุและผล ตามหลักพุทธวิธี

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลัก พุทธวิธี มีสิ่งใหม่ โดยเฉพาะเมืองพุทธอย่าง ประเทศไทย มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย อย่างเช่นงานวิจัยเรื่องการพัฒนาจริยธรรมตาม หลักพุทธวิธี โดยการสร้างศรัทธาและโยนิโส มนสิการ (วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้, 2549) ศรัทธา หรือ ความเชื่อ คือ ความมั่นใจ ในพระพุทเจ้า ในฐานะที่เป็นบุคคลต้นแบบ ซึ่งยืนยันถึงวิสัยความสามารถของมนุษย์ว่า มนุษย์สามารถหยั่งรู้สัจธรรม เข้าถึงความจริงและ มีความดีสูงสุดได้ด้วยสติปัญญาและความเพียร พยายามของมนุษย์เอง แต่อย่างไรก็ตาม การมี ศรัทธาอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้บุคคลเจริญ ปัญญาถึงขีดสูงสุดได้ ศรัทธา จะต้องกำกับด้วย โยนิโสมนสิการคือ การคิดอย่างแยบคาย

นอกจากการใช้หลักพุทธวิธีแล้ว การ เลือกใช้วิธีการเปรียบเทียบ การสื่อสารที่เรียบง่าย น่าสนใจสอดแทรกสาระและความบันเทิง ก็เป็น วิธีที่นิยมใช้ ตัวอย่าง เช่น

- การเปรียบเทียบทัศนคติเชิง จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่าง (ไพโรจน์ จำนงค์ผล, 2544)

- การพัฒนาหนังสือการ์ตูนที่มีเกมประกอบ เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (อนงค์นาถ เงินทรัพย์, 2545)

- การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย (เจริญศรี บุญสว่าง, 2543)

- การพัฒนาแผนการสอนโดยใช้นิทานภาพการ์ตูนสี่ ประกอบการสอน เรื่องความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีสัมมาคารวะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ไสว คุณโน, 2546)

บทความที่ผู้แตงนำเสนอ

ผู้แตงเลือกใช้คำพูดง่ายๆ ที่เยาวชนทุกวัยสามารถเข้าถึงได้ ในการกล่าวถึงพระพุทธรูป จะไม่เน้นคำราชาศัพท์ หรือชื่อเรียกที่ฟังเข้าใจยาก วิธีการสอนเน้นความเรียบง่ายของภาษา ยกตัวอย่าง เช่น

" พระพุทธรูป ท่านเป็นลูกพระเจ้าแผ่นดินในประเทศอินเดีย มีความสุขสบายทุกอย่าง แต่ท่านก็มิได้เห็นแก่ความสุขเหล่านี้ ท่านละทิ้งยศฐาบรรดาศักดิ์ ความสะดวกสบาย รวมทั้งลูกเมียของท่าน เพื่อแสวงหาสิ่งที่จะแก่ทุกข์ได้ ซึ่งทางพุทธศาสนาเขาเรียกกันว่า นิพพาน "

ตัวอย่างข้างต้น คือลักษณะการเล่าเรื่อง ที่ประสงค์ให้ผู้อ่านได้รับความรู้ โดยที่ไม่รู้สึกว่าการกำลังอ่านหนังสือธรรมะ หรือ บรรยายธรรมะที่ยากต่อการเข้าถึง

บทความเรื่องความซื่อสัตย์ตามแนวพุทธวิธียังได้สอดแทรกความรู้สึกนึกคิดให้เยาวชนได้ตระหนักและคิดตาม มีการยกตัวอย่างนิทานชาดก อ่างอิงข้อมูลโดยตรงจากพระไตรปิฎก (มูลนิธิมหาเมฆกุฎราชวิทยาลัย, 2535; มหาวิทยาลัยมหิดล, 2005) เพื่อให้บทความนี้ไม่น่าเบื่อ ในที่นี้จะนำเสนอบทความย่อย 2 บทความ คือ ตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์และความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน

ตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์

พระพุทธรูปเจ้าผู้เป็นองค์ศาสดาของศาสนาพุทธ เป็นผู้ที่เข้าใจโลกนี้อย่างถ่องแท้ และเป็นบุคคลที่พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเรา ให้ความเคารพ กราบไหว้บูชา ได้สอนเราเรื่องความซื่อสัตย์ ว่า ให้เราทุกคนนั้นมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดต่อการกระทำชั่ว และ เกรงกลัวต่อการกระทำบาป ท่านกล่าวว่า "ใครก็ตามที่ละอายชั่วกลัวบาปแล้ว ผู้นั้นได้ชื่อว่ามีความดีของเทวดา"

ดังนั้นหากเราอยากเป็นเทวดาโดยไม่ต้องรอให้ตายเสียก่อน ก็เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก สิ่งที่เราต้องทำอยู่อย่างสม่ำเสมอก็คือ เราต้องละอายเวลาที่ลงมือทำอะไรไม่ดี เช่น โกงการสอบ เวลาที่จะพูดอะไรไม่ดี เช่น พูดโกหก พูดก้าวร้าว และเวลาที่เราคิดอะไรไม่ดี เช่น คิดอยากจะทำผิดของ ของเพื่อน สิ่งเหล่านี้ แม้แค่คิดก็ผิดแล้ว (ความละอายเวลาทำชั่ว พูดชั่ว คิดชั่วนั้น ภาวนาธรรม เขาเรียกว่า เป็นผู้มึนหิริ)

อีกสิ่งหนึ่งที่เราต้องทำอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกัน ก็คือ การกลัวต่อบาป เวลาที่เราจะทำ

ไม่ดี พูดไม่ดี คิดไม่ดีนั้น เราต้องกลัวบาป หากเรา
กลัวบาปแล้วเราจะไม่ทำชั่ว คนที่ทำบาปไว้มากๆ
ก็เปรียบเหมือนการสะสมก้อนหินหนักๆ
ไว้ในกระเปาะ นานๆ เข้าก็จะได้เดินไม่ไหว เวลาตาย
ไป ไม่มีทางลอยขึ้นสวรรค์ มีแต่จมดิ่งลึกลงไป
ในมหาสมุทร (ความกลัวบาป นั้น ภาษาธรรม เขา
เรียกว่า เป็นผู้มัวโศกตปปะ)

นานมาแล้วครูคนหนึ่งให้นักเรียนใน
ชั้นเรียนแบ่งกลุ่มกัน ทั้งหมดมีสี่กลุ่ม ในแต่ละกลุ่ม
นั้นครูให้นักเรียนคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อมารับ
การบ้านชิ้นหนึ่งไปทำ โดยหัวหน้ากลุ่มนั้นจะต้อง
เป็นคนที่เพื่อนๆ ในกลุ่มคิดว่า มีความซื่อสัตย์มาก
ที่สุด

หลังจากที่พูดคุยกันเรียบร้อยแล้ว ทั้งสาม
กลุ่มก็ส่งหัวหน้ามาฟังครูชี้แจงว่า ครูนั้นจะให้
การบ้านอะไร ครูอธิบายว่า “งานชิ้นนี้ไม่ยากเลย
แต่จะต้องอาศัยความอดทนและการดูแลเอาใจใส่
หน่อย ครูมีกล่องอยู่ 4 ใบ ในแต่ละใบมีตัวหนอน
ผีเสื้ออยู่ 7 ตัว หัวหน้ากลุ่มจะรับกล่องนี้ไปดูแล
หลังจากสองอาทิตย์แล้ว เราจะมาดูกันว่า กลุ่ม
ไหนได้ผีเสื้อมากที่สุด และสวยที่สุด จะได้รับ
รางวัลจากครูไป”

สองอาทิตย์ผ่านไป หนอนผีเสื้อกลายเป็น
ดักแด้ และต่อมาเจริญวัยเป็นผีเสื้อที่สวยงามมาก
หัวหน้ากลุ่มทั้ง 4 รีบนำผลงานตนเอง
มาอวดครูเพื่อที่จะเอารางวัล

กลุ่มแรก มีผีเสื้อมากถึง 7 ตัว แต่ละตัวมี
สีสันสวยงามเป็นที่สอง ส่วนกลุ่มที่สอง มีผีเสื้ออยู่
5 ตัวโดยที่แต่ละตัวมีสีสันปานกลาง กลุ่มที่สาม
มีผีเสื้ออยู่แค่ 3 ตัว และแต่ละตัวก็ไม่ค่อยจะสวย
สักเท่าไร กลุ่มสุดท้าย ไม่มีผีเสื้ออยู่เลย

เพื่อนๆ ในกลุ่มสุดท้าย ต่างไม่พอใจที่
หัวหน้าตนเองไม่ดูแลเอาใจใส่ในงานที่ครูให้ไป
หัวหน้ากลุ่มสุดท้ายพูดด้วยน้ำเสียงสั่นเครือว่า เขา
ดูแลเอาใจใส่ตัวหนอนเป็นอย่างดี หลังจาก
ตัวหนอนเป็นดักแด้ได้ 7 วัน ผีเสื้อทุกตัวก็ออกจาก
ดักแด้ แต่ผีเสื้อเหล่านั้นอยู่ได้ไม่กี่วัน ก็ตายไป
วันนี้เขาจึงไม่เหลือผีเสื้ออยู่เลย

ครูกล่าวว่า “เธอไม่ต้องเสียใจไปหรอก ถึง
เธอจะไม่มีผีเสื้อให้ครู แต่เธอมีสิ่งสำคัญมากกว่า
ที่ให้ครูและเพื่อนๆ ของเธอ สิ่งนั้นก็คือ ความ
ซื่อสัตย์”

ครูอธิบายต่อว่า ผีเสื้อชนิดที่ให้ไปนั้น
สามารถมีชีวิตอยู่ได้แค่ 2-3 วัน เท่านั้น หลังจาก
ที่มันนำความสุขสดชื่นมาให้พวกเราชื่นชม
ความสุขงามที่เกิดขึ้นนั้น ก็ตั้งอยู่ได้ไม่นาน มันก็
สิ้นสุดอายุขัย ส่วนกลุ่มที่มีผีเสื้อที่มีสีสันสวยงาม
มากนั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นผีเสื้อที่จับมาจากที่อื่น
ในไม่ช้า มันเหล่านั้นก็ต้องตายเหมือนกัน

สุดท้ายครูก็มอบรางวัลให้แก่นักเรียน
ทุกกลุ่ม รางวัลนี้ก็คือคำสอนอันมีค่า ที่ว่า

**“เราทุกคนจงเป็นคนที่ซื่อสัตย์ อย่า
คดโกง ผู้ใดตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์ ผู้นั้นจะ
ทำความดีอื่นๆ ได้อย่างง่ายดาย และจะเป็น
ที่รักและชื่นชมจากผู้คนในสังคม สำหรับคนที่
คดโกงนั้น ถึงแม้ไม่มีใครรู้ สักวันก็ต้องมีคนรู้
เพราะความลับไม่มีในโลก”**

ตัวอย่างของความซื่อสัตย์นั้นมีมาช้านาน
แม้แต่ในสมัยพุทธกาล สมัยที่พระพุทธเจ้ายังมี
ชีวิตอยู่ ท่านก็ได้กล่าวชมเชยความซื่อสัตย์ของ
นางสัมพูลา (อรรธกถาสัมพูลาชาดกที่ 9 ว่าด้วย
ความซื่อสัตย์ของนางสัมพูลา) นางสัมพูลา

ผู้นี้เป็นใครกัน นางสัมพุลานี้เป็นชายาของ เจ้าชายโสทธิเสน เจ้าชายโสทธิเสนนั้นเป็นโอรสของพระเจ้ากาสิ นางสัมพุลานั้นมีรูปโฉมที่งดงามมาก ผู้ใดพบเห็นก็อยากได้นางมาครอบครอง แต่นางนั้นมีความเคารพและซื่อสัตย์ ต่อพระสวามีเป็นที่สุด

ในเวลาต่อมา เจ้าชายโสทธิเสนได้ป่วยเป็นโรคเรื้อน ไม่มีหมอคนใดรักษาโรคเรื้อนของเจ้าชายได้เลย ประชาชนที่พบเห็นต่างก็พากันรังเกียจ ไม่มีใครอยากเข้าใกล้ เจ้าชายเสียใจเป็นอย่างมาก จึงบอกกับพระเจ้ากาสิ ผู้เป็นพ่อว่า เรานั้นขอละทิ้งสมบัติต่างๆ จะเดินทางออกจากวังขอไปตายอยู่ในป่าดีกว่า

นางสัมพูลาขอตามเจ้าชายโสทธิเสนไปด้วย แม้เจ้าชายจะพยายามห้ามนางแล้ว นางก็ยืนยันที่จะตามไปปรณิบัติ คุณแลพระสวามีจนถึงที่สุด เจ้าชายโสทธิเสน ทนนางรบเร้าไม่ไหว จึงอนุญาตให้นางตามไป ในป่านั้นเจ้าชายโสทธิเสนได้สร้างศาลาขึ้นเป็นที่อยู่อาศัย ศาลาของเจ้าชายอยู่ในพื้นที่ ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชและผลไม้ น้ำท่าก็หาได้ง่าย

ทุกวันนี้นางสัมพูลาจะปรณิบัติ คุณแลพระสวามี เป็นอย่างดี ทำหน้าที่พระชายาได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ตั้งแต่กวาดศาลา หาน้ำใช้น้ำดื่ม เจ้าชายโสทธิเสนนั้นป่วยเป็นโรคเรื้อนถึงแม้จะไม่สามารถรักษาได้ แต่นางสัมพูลายังคงหมั่นบดยาทาแผลให้เจ้าชายอยู่เสมอ ทุกวันหลังจากเสร็จงานบ้านแล้ว นางยังเข้าป่าหาอาหารและผลไม้มาเก็บไว้

วันหนึ่งนางไปหารวงผึ้ง และเนื้อสัตว์ในป่าเพื่อนำมาเป็นอาหารให้เจ้าชายโสทธิเสน

นางได้เห็นลำธารแห่งหนึ่งจึงลงไปอาบน้ำจนร่างกายสะอาดดีแล้ว จึงขึ้นมายืนห่มผ้าที่ริมลำธาร ขณะนั้น ยักษ์ตนหนึ่งเที่ยวหาอาหารอยู่เห็นนางสัมพูลาเข้าก็เกิดความรักใคร่ ขึ้นมาทันที

ยักษ์ตนนั้นถามนางว่า นางเป็นใครมาจากไหนกัน ถึงได้มีรูปร่างที่งดงามเช่นนี้

นางสัมพูลาตอบว่า เราชื่อสัมพูลา เป็นชายาของเจ้าชายโสทธิเสน ขณะนี้เจ้าชายได้ป่วยอยู่ในป่า เราออกมาหาอาหารเพื่อนำกลับไปที่พระสวามีของเรา

ยักษ์กล่าวว่า เธอจะปรณิบัติเจ้าชายที่อมโรคผู้นี้ไปเพื่ออะไร เธอจงมาเป็นภรรยาของเราดีกว่า

นางสัมพูลาตอบว่า เรายินดีไปด้วยความโศกเศร้า ร่างกายของเราก็ชubbผอม หาได้สวยงามอย่างที่ท่านพูดไม่ ท่านจงไปหาหญิงอื่น ที่งดงามกว่าเราเถิด

ยักษ์กล่าวว่า หากเธอมาเป็นภรรยาของเราแล้ว เราจะให้เธอเป็นใหญ่ เหนือกว่าภรรยาทั้ง 400 คน ของเรา อยากได้อะไร เราก็จะหาให้ แต่หากเธอไม่ยอมแล้ว เราก็จะเคี้ยวกินเธอเป็นอาหารเสีย

และแล้วยักษ์ ผู้หยาบช้า ตนนั้นก็จับแขนนางสัมพูลาไว้ นางสัมพูลาผู้น่าสงสารได้เอ่ยขึ้นว่า ถึงยักษ์จะกินเราเสีย เราก็ไม่เสียดาย เป็นห่วงแต่พระสวามีของเรา หากรู้ว่าเรามัวล่าช้าอยู่ คงต้องสงสัยในตัวเรา และเคลือบแคลงไปต่างๆ นานา

เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนถึงเทวดาองค์หนึ่ง นามว่า ทำวสัถกเทวราชที่เฝ้าดูเหตุการณ์อยู่ จึงปรากฏตัว ออกมายืนอยู่บนศีรษะของยักษ์ และบอกกับยักษ์ว่า หญิงผู้นี้

ประเสริฐกว่าหญิงทั้งหลาย สงบเสถียรเรียบร้อย ถ้าเจ้าจะกินนางนี้ ศีรษะของเจ้าจะแตกออกเป็น เจ็ดเสี่ยง เจ้าอย่าทำให้นางเดือดร้อน จงปล่อยนาง ไปเสีย เพราะนางเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อสามี ของนาง

ยักษ์ฟังดังนั้นจึงปล่อยนางสัมพูลา ทำวสัถกเทวราช คิดว่าหากปล่อยยักษ์ตนนี้ไป ยักษ์ตนนี้คงจะทำเช่นนี้อีกเป็นแน่ จึงใช้วิเศษ ล่ามยักษ์ตนนั้นเอาไว้ เพื่อจะไม่ให้มันออกมาทำ ชั่วอีกต่อไป ฝ่ายนางสัมพูลา กว่าจะเดินทางกลับ ถึงศาลาก็มืดค่ำแล้ว นางไม่เห็นพระสวามีอยู่ใน ศาลาก็ตกใจร้องไห้ และวิ่งออกตามหาด้วยความ เป็นห่วง แท้จริงแล้วนั้น เมื่อนางสัมพูลาซัดซ้ออยู่ ไม่กลับมาจากหาอาหารในป่าจนมืดค่ำ เจ้าชาย โสติเสนก็ระแวงว่า นางคงเป็นผู้หญิงเหล่าและ เหละ ฟังพาไม่ได้ จึงเดินออกจากศาลา เข้าไปนั่งซ่อนอยู่ ระหว่างกอไม้

นางสัมพูลาได้วิ่งหา เจ้าชายโสติเสน จนทั่ว แต่ก็ไม่พบ นางพบเจอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ก็ร้องไห้ ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นช่วยบอก ว่า พระสวามีนางอยู่ที่ใด นางกล่าววิงวอนต่อเทพยดา เจ้าป่า เจ้าเขา ให้เป็นที่ฟังของนาง

เจ้าชายโสติเสนเห็นนางรำไห่ถึงปานนี้ จึงยอมออกจากที่ซ่อน หวังที่จะทดสอบนางดูก่อน นางสัมพูลาเห็นเจ้าชายโสติเสนกลับมายังศาลา ก็ดีใจ เจ้าชายโสติเสนรีบถามนางสัมพูลาว่า วันนี้ ทำไม่ถึงได้กลับมาช้า ทุกวันไม่เคยเห็นกลับมา ค่ำ มีดอย่างนี้เลย

นางสัมพูลาเล่าว่า ขณะที่นางออกไปหา อาหารนั้น ได้พบยักษ์ตนหนึ่ง มันมีความรักใคร่ ในตัวนาง และจับแขนนางไว้ ยักษ์ตนนั้นจะกิน

นางเป็นอาหาร หากนางไม่ทำตามที่ยักษ์ต้องการ แต่เคราะห์ดีมีเทวดามาช่วยไว้ นางจึงรอดมาได้

เจ้าชายโสติเสนฟังเรื่องราวแล้ว จึงแกล้งพูดว่า จะเชื่อได้อย่างไรว่าเรื่องทั้งหมด เป็นดั่งที่เล่ามาจริง ก็ในป่ามีทั้ง นักบวช และ พราณป่า ใครจะเชื่อใจเจ้าได้

นางสัมพูลาได้ยินคำของพระสวามี จึง ตั้งสัตย์อธิษฐานว่า “ขอความสัตย์ที่ว่าหม่อมฉัน ไม่เคยรักชายใด นอกเสียจากพระสวามีของ หม่อมฉัน หากเรื่องราวที่เล่ามาทั้งหมดนั้นเป็น ความจริง ด้วยอำนาจความสัตย์นี้ ขอให้ความ เจ็บป่วยของพระองค์จงระงับดับหายด้วยเถิด” เมื่อนางสัมพูลากล่าวสัจจวาจาเสร็จแล้ว ก็ตักน้ำมารวดศีรษะของเจ้าชายโสติเสน ด้วยมหาอำนาจ แห่งความซื่อสัตย์ของนาง ทันใดนั้นโรคเรื้อนของ เจ้าชาย ก็หายไปโดยทันที ทั้งสองคนอยู่ในป่าอีก 2 – 3 วัน ก็เดินทางกลับวัง เพื่อใช้ชีวิตอย่าง สงบสุขต่อไป

คำถามทบทวน

1. เราต้องทำตัวอย่างไร ถึงได้เชื่อว่ามี คุณธรรมของเทวดา
2. ผู้มีความซื่อสัตย์ จะได้รับผลอย่างไร
3. ผู้ที่คดโกง จะได้รับผลอย่างไร

ความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน

ความซื่อสัตย์เป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายมาก และเป็นสิ่งที่ทำได้ปกติในชีวิตประจำวัน ไม่ต้องรอ โอกาส ไม่ต้องรอให้คนอื่นเห็น ไม่ต้องหวัง สิ่งตอบแทน ไม่ต้องเลือกบุคคลที่เราจะแสดง ความซื่อสัตย์ด้วย

เริ่มตั้งแต่ตื่นนอนมา เราก็ต้องรู้หน้าที่

หน้าที่เราคือเรียนหนังสือ ก็ต้องไปเรียนหนังสือ และเข้าห้องเรียน หากเราคิดได้เช่นนี้โดย 'ไม่บ้ายเบี่ยง ไม่เกียจคร้าน' ก็ถือว่าคิดโดยสุจริต คนที่บ้ายเบี่ยง คิดกลอุบายต่างๆ นาๆ มาหลอกตนเองและผู้อื่น แกล้งเจ็บ แกล้งป่วย เหล่านี้ล้วนถือว่าเป็นคนที่ไม่มีความซื่อสัตย์

แม่บอกลูก "ไปหยิบเงินในกระเป๋าแม่เนะ วางอยู่บนโต๊ะ" ลูกที่ซื่อสัตย์ก็จะหยิบเงินไปตามจำนวนที่แม่เคยให้อยู่เป็นประจำ จะไม่หยิบเกิน ไปโดยไม่บอกไม่กล่าว ในขณะที่เราตั้งใจจะมาเรียนแล้ว หากวันหนึ่งวันใด เกิดมาสาย คนที่มีความซื่อสัตย์ก็ยอมรับกฎกติกาของการมาสาย ในขณะที่ คนที่คดโกงย่อมหลบหลีก ด้วยวิธีต่างๆนาๆ จนติดเป็นนิสัย

ถึงเวลาต้องส่งการบ้าน คนที่คดโกง ก็มักจะลอกการบ้านมาส่ง ในขณะที่คนที่มีความซื่อสัตย์ก็จะเคารพกติกา และเกรงกลัวต่อความผิด ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า เพียงไม่กี่ชั่วโมงที่เราตื่นนอน เราสามารถ สร้างความซื่อสัตย์ได้ ตลอดเวลา ได้ทุกโอกาส และเป็นไปโดยธรรมชาติ โดยที่ตัวเราเองไม่สังเกตว่าเราได้สร้างความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อสร้างความซื่อสัตย์แล้วเราต้องรักษาความซื่อสัตย์ด้วย เพราะธรรมชาติของความซื่อ มักจะไหลลงสู่ที่ต่ำอยู่เสมอ เหมือนดั่งน้ำที่ย่อมไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ดังนั้นความซื่อสัตย์ทำงาน แต่รักษาให้อยู่ได้ยาก เราจึงต้องระมัดระวัง ตัวเราในชีวิตประจำวัน ไม่ปล่อยให้ตัวเองให้หลงไปทำชั่ว

ในขณะที่เราอยู่ในสถานศึกษา เราต้องเคารพกฎ ระเบียบของสถานที่ แม้จะไม่มีใครรู้ แม้จะไม่มีใครเฝ้าดู หากเราปฏิบัติตามกฎได้

ทั้งต่อหน้าและลับหลังครูแล้ว เราจึงได้ชื่อว่ามี ความซื่อสัตย์ การแต่งกายทั้งต่อหน้าและลับหลัง ครูก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง ที่บ่งบอกความซื่อสัตย์ของคนๆ นั้น คนที่มีความซื่อสัตย์จะไม่ทำตัว หลอกลวงผู้อื่น ด้วยการต่อหน้าทำตัวอย่างหนึ่ง แต่ลับหลังแล้วกลับปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง

ช่วงพักกลางวัน ก็มีอีกหลายๆ ตัวอย่าง ของความซื่อสัตย์ ให้เราได้เห็นกันในชีวิตประจำวัน อย่างเช่น เวลาเราไปโรงอาหาร เพื่อกินข้าวเที่ยง หากบังเอิญเจอเงินหรือของมีค่า ที่มีใช้ ของตน ลักษณะนิสัยของคนที่ซื่อสัตย์ก็จะนำไปแจ้ง เพื่อประกาศหาเจ้าของ แต่ก็มีคนจำนวน ไม่น้อยเช่นกันที่เก็บเอาไว้เป็นสมบัติของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของคนที่ทำของหล่นหาย ว่าผู้นั้นจะเป็นทุกข์ และกังวล อยากได้ของคืนเพียงใด คนที่ซื่อสัตย์จะไม่อยากได้ของที่ไม่ใช่ของตนโดยเด็ดขาด ควรคืนเขาไป รู้จักเอาใจเขา มาใส่ใจเรา สังคมก็มีความสุข

ทุกวันเราควรมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น เรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น เวลาซื้ออาหาร หากแม่ค้าทอนเงิน มาเกิน เราก็ต้องคืนเงินที่เกินนั้นกลับไป โดยไม่ลังเล ฝึกปฏิบัติให้ติดเป็นนิสัย ความภูมิใจจะเกิดขึ้น เป็นรางวัล รางวัลนี้ได้รับโดยทันที ไม่ต้องคอยให้ใครมาให้เรา ถือเสียว่าเป็นการฝึกฝน คุณธรรม ของเทวดา อีกทางหนึ่ง

บ่อยครั้งที่เราทำผิดตามคนอื่น เพราะเห็นคนอื่นเขาก็ทำ เขาทำให้เห็นจนจินตนา เราเลยทำบ้าง ทั้งๆ ที่เรารู้อยู่แกล้วใจว่าสิ่งนั้นไม่ดีไม่ถูกต้อง เช่น การทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้ง เพราะไม่มีใครเห็น การเดินลัดสนาม เพราะคนอื่นเขาก็เดิน การโกหกครู

โกหกเพื่อน เพราะไม่เห็นจะเป็นอะไร คนอื่นก็โกหก เป็นเรื่องธรรมดาปกติ ไม่น่าจะเสียหาย มีพระรูปหนึ่ง เคยสอนว่า สิ่งที่คุณอื่น ๆ ทำตามๆ กันมา ใช่ว่าจะถูกต้องเสมอไป แมลงวันเกือบทุกตัว ชอบตอมและกัดกินอุจจาระเป็นอาหาร ก็ไม่ใช่ว่าการกัดกินอุจจาระเป็นอาหารของแมลงวันส่วนใหญ่ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และจะต้องทำตาม

อีกประการหนึ่ง คือ หากเราถือศีล 5 ในชีวิตประจำวันแล้ว ความซื่อสัตย์ก็จะเกิดกับเราเอง โดยธรรมชาติ ยกตัวอย่างเรื่อง การถือศีลข้อที่ว่าด้วยการไม่ลักขโมย และการไม่พูดปด เป็นต้น

การไม่ลักขโมยเกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์โดยตรงคือ ผู้ใดไม่หยิบจับสิ่งของคนอื่นมาเป็นของตน ย่อมไม่เกรงกลัวต่อความผิดหรือการกล่าวหาใดๆ แกมยังเป็นหัวใจของเพื่อนฝูง และได้ชื่อว่ามี ความซื่อสัตย์ดีในระดับหนึ่ง การขโมยของๆ เพื่อน เช่น กระเป๋าเงิน โทรศัพท์ ก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสังคมของเรา ไม่ต้องมาระวังซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตามการไม่ลักขโมยยังเป็นแค่สิ่งหนึ่งในหลายๆ สิ่ง ที่บ่งบอกถึงความซื่อสัตย์เท่านั้น เรายังจะต้องทำสิ่งอื่นๆ ประกอบกันอีก เช่น การไม่พูดปด

การไม่พูดปดทำได้ตลอดในชีวิตประจำวัน เช่น การไม่โกหกพ่อแม่เรา การบอกเหตุผลถึงการกลับบ้านไม่ตรงเวลา การทำการบ้านให้แล้วเสร็จก่อนดูทีวี การสัญญากับตนเองว่าจะสวดมนต์ก่อนนอน หากเราไม่โกหกคนอื่นหรือโกหกตนเองในเรื่องเล็กน้อยเหล่านี้แล้ว เราก็จะไม่โกหกในสิ่งที่ใหญ่กว่า ทั้งยังเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับตนเองอีกด้วย

หากเราลองทบทวน เริ่มตั้งแต่ตื่นนอน

ทำหน้าที่เรียนหนังสือด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ ไม่บ้ายเบี่ยง ไม่โกง เคารพกฎ ระเบียบของโรงเรียน ดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยความซื่อสัตย์ อยู่ตลอดเวลา ไม่ลักขโมย ไม่พูดปด จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันหนึ่ง วันหนึ่งนั้น เรามีโอกาสในการทำความดี มากมายเหลือเกิน ขึ้นอยู่กับว่าเรามองเห็นมันหรือเปล่า บางครั้งก็ทำได้ง่ายแสนง่าย ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น และทุกคนได้รับโอกาสนี้เท่าเทียมกันหมดในวันหนึ่งวัน นั่นคือทุกคนมี 24 ชั่วโมงเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะจนหรือรวย สติปัญญาดี หรือ สติปัญญาด้อย ดังนั้นย่อมไม่มีข้ออ้างใดๆ หากเรานั้นเอง ละเลยที่จะสร้าง

ความดี โดยทั่วไปแล้ว การพูดโกหกเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่การพูดความจริงทุกอย่างโดยไร้สติปัญญาไตร่ตรอง ก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่สมควร อย่างเช่น หากมีคนแปลกหน้า มาถามว่า เราอยู่บ้านคนเดียวหรือเปล่า พ่อแม่ไม่อยู่ใช่ไหม มีของมีค่าเก็บอยู่ในบ้านหรือเปล่า หากเรา ไม่อยากโกหก ก็ไม่จำเป็นต้องตอบ เพราะการตอบทุกอย่างโดยไร้สติปัญญาไตร่ตรองให้รอบคอบ อาจนำภัยมาสู่ตนเองและครอบครัวเราได้ ความซื่อสัตย์จึงต้องประกอบด้วยปัญญาด้วย ดังที่พระพุทธเจ้าได้ยกตัวอย่างเรื่องเหล่านี้ (อรรถกถาปັນทรกชาดกที่ 8 ไม่ควรบอกความลับแก่คนอื่น) เอาไว้เตือนใจพวกเรา เรื่องมีอยู่ว่า

ในอดีต มีเรือสำเภาลำหนึ่งได้อับปางลง ในมหาสมุทร พ่อค้าบนเรือ 500 คน ได้เสียชีวิตหมด มีเหลือรอดเพียงคนเดียว ชายผู้นี้ได้ถูกคลื่นพัดลอยไปถึงฝั่ง เขาขึ้นจากทะเลได้แล้ว เปลือยกายล่อนจ้อน เที่ยวขอทานกับชาวบ้าน ชาวบ้านต่างพากันยกย่องว่า ท่านผู้นี้เป็น ผู้ที่มัก

น้อยสันโดษ จึงกราบไหว้บูชา เมื่อชาวบ้าน นำเครื่องนุ่งห่มมาให้ ซีเปลือยก็ไม่ยอมรับ ชาวบ้านหลงเข้าใจผิด เลื่อมใส ซีเปลือยผู้นี้ว่า มีความมกน้อยยิ่งนัก จึงช่วยกันสร้างสำนัก ให้ซีเปลือยพัก อยู่ที่นั่น

ณ ที่แห่งนี้ ซีเปลือยได้รับความเลื่อมใส กราบไหว้บูชา เป็นอย่างมาก รวมทั้งจาก พญานาคราชตนหนึ่งกับพญาครุฑตนหนึ่ง ซึ่งสัตว์ ทั้งสองนั้นต่างพากันมาয়งสำนักของซีเปลือยอยู่ บ่อยๆ (ครุฑ เป็นสัตว์วิเศษ ตัวเป็นคน หัวเป็นนก ส่วนนาคเป็นเทพเจ้าแห่งท้องน้ำ เป็นงูใหญ่ มีหงอน ครุฑกับนาคเป็นศัตรูกันมาโดยตลอด และ ครุฑนั้นก็จับนาคกินเป็นอาหารเสมอ)

อยู่มาวันหนึ่ง พญาครุฑไปไหว้ซีเปลือยยัง สำนัก ได้ถามซีเปลือยว่า “ท่านครับ ญาติของเรา เมื่อจับพวกนาคได้จมน้ำตายไปมากมาย เพราะ พวกเราไม่รู้ เคล็ดลับที่จะจับนาค ท่านช่วยถามเอา ความลับนี้จากพวกนาคให้เราด้วยเถิด” ซีเปลือย รับปากแล้ว พญาครุฑจึงลากลับไป

ในเวลาทีพญานาคมาหา ซีเปลือยจึงถาม พญานาคผู้มาไหว้ว่า เหตุใดพวกครุฑจึงไม่สามารถจะจับได้พญานาคได้

พญานาคตอบว่า สิ่งนี้เป็นความลับของ เผ่าพันธุ์เรา หากบอกท่านไปเท่ากับนำความตาย มาสู่ญาติมิตรของเรา

ซีเปลือยจึงพูดว่า ท่านว่าเราเป็นคน อย่งไรกัน เราจะเอาความลับนี้ไปบอกกับคนอื่น ได้อย่างไร ท่านจงไว้ใจเราเถิด พญานาคตอบว่า เรบอกท่านไม่ได้หรอก

ซีเปลือยรบเร้าพญานาคอยู่ 3 วัน พญานาคจึงยอมบอกว่า พวกเรากลับกินก้อนหิน

ใหญ่เข้าไปทำให้ตัวหนัก ในเวลาพวกครุฑมา ก็ยื่น หน้าออก แยกเขี้ยวคอยจะขบครุฑ พวกครุฑเห็นก็ จะจับส่วนหัวของพวกเรา เมื่อมันพยายามจะจับ พวกเราซึ่งตัวหนักอึ้งนอนอยู่ในน้ำ น้ำก็จะท่วม ตัวมัน พวกมันก็จะจมน้ำตายนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ พวกครุฑจึงเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก เมื่อพวก มันจะจับพวกเรา มันจะต้องจับที่ส่วนหาง ซึ่งจะทำให้พวกเราหัวห้อยลงมา ลมรอกก่อนหินที่กลืนไว้ ออกทางปาก ทำให้ตัวเบาแล้วจะจับได้

เมื่อพญานาคลากลับไปแล้ว ต่อมาพญา ครุฑมาไหว้ซีเปลือยอีกครั้ง ซีเปลือยจึงเล่า ความลับทั้งหมดของพญานาคให้พญาครุฑฟัง ทันที

ในเวลาต่อมา พญานาคจึงถูกพญาครุฑ จับได้อย่างง่ายดาย พญาครุฑจับส่วนหางของ พญานาคและห้อยหัวของพญานาคลงในอากาศ พญานาคกล่าวว่า เรายังนำภัยมาสู่ตนเองแท้ๆ พุดพล่อยๆ ไม่รู้ว่าอะไรควรพุด อะไรไม่ควรพุด ขาดความระมัดระวัง ขาดความพินิจพิจารณา เรา ไว้ใจคนมากเกินไป จึงได้พบจุดจบเช่นนี้

พญาครุฑกล่าวว่า ท่านบอกความลับของ ตนแก่ซีเปลือยแล้วอย่างนี้จะโทษใครได้ นอกจาก โทษตัวท่านเอง พญาครุฑสอนต่อว่า คนเราไม่ควร เปิดเผยความลับแก่ใคร ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นคนสนิท หรือคนที่เรานับถือก็ตาม อนึ่งถึงแม้ซีเปลือย จะเป็นนักบวช แต่ไม่ได้ประพฤติตัวเป็นนักบวช คนที่เป็นนักบวชต้องประกอบด้วยความละอาย ความอดกลั้น ความอดทน ไม่โกรธง่าย ไม่คดโกง ไม่พุดจาหลอกลวง ส่อเสียด จึงจะชื่อว่าเป็น นักบวช

พญานาคได้ฟังธรรมจากพญาครุฑแล้ว

สำนึกผิด จึงอ่อนน้อมขอชีวิต พญาครุฑ ที่สุดก็ใจอ่อน ปล่อยพญานาคไป ฝ่ายพญาครุฑเมื่อแยกทางกับพญานาคแล้วก็ใคร่ครวญดูว่า เราจะรู้ได้อย่างไรว่าพญานาคนั้นได้บทรเรียน เห็นที่จะต้องทดสอบพญานาค

พญานาคเห็นพญาครุฑกลับมา จึงเข้าใจว่า พญาครุฑจะมาจับเรา จึงเนรมิตกาย ยาวประมาณพันวา กลืนก้อนหินและทรายเข้าไว้ในตัวให้ตัวหนัก นอนแผ่พังพานไว้ ซ่อนส่วนหาง และยื่นหน้าออก แยกเขี้ยวคอยจะขบพญาครุฑ

พญาครุฑเห็นอาการเช่นนั้น จึงกล่าวว่า ท่านแยกเขี้ยวจะขบเราด้วยเหตุใด

พญานาคได้ฟังดังนั้น จึงกล่าวว่า คนเราไม่ควรจะวางใจคนอื่นจนเกินไป แม้จะเป็นมิตรก็ไม่ควรไว้วางใจ นับประสาอะไรกับคนที่เพิ่งทะเลาะกันมา เราต้องระมัดระวังตัว เตรียมพร้อมอยู่เสมอ เมื่อพญานาคอธิบายเหตุผล จนเป็นที่เข้าใจกันทั้งสองฝ่ายแล้ว พญาครุฑและพญานาคราชก็จับมือกันและกัน ก่อนเดินทางไปยังที่พำนักของซีเปลือย

เมื่อไปถึงแล้ว พญาครุฑยืนอยู่ข้างนอก ปล่อยให้พญานาคเข้าไปยังสำนักซีเปลือย แต่ผู้เดียว พญานาคกล่าวว่า ท่านซีเปลือยผู้ชอบพูดเท็จ วันนี้เรารอดพ้นความตายมาได้ เราคงไม่เป็นที่รัก ที่พอใจของท่าน เสียเป็นแน่

ซีเปลือยจึงกล่าวว่า พญาครุฑเป็นที่รักของเราว่าพญานาค อย่างไม่ต้องสงสัย พญานาคราชได้ฟังดังนั้นแล้ว ก็กล่าวว่า ผู้เป็นนักบวชที่แท้จริงนั้น ย่อมไม่ยึดมั่น ถิ่นมั่นว่า สิ่งนี้เป็นที่รักของเรา หรือสิ่งนี้ไม่เป็นที่รักของเรา เจ้านั้น ที่แท้จริงเป็นคนไม่สำรวม ไม่เคยรักษาสัตย์ หลอกลวงผู้อื่น

ปลอมตัวเป็นนักบวช ไม่มีความละอายชั่ว กลัวบาป ทำร้ายแม้กระทั่งผู้เป็นมิตร ด้วยบาปกรรมที่เจ้าก่อเราขอให้ศิระของเจ้าจงแตกออกเป็นเจ็ดเสี่ยง

เมื่อพญานาคกล่าวคำสาปแช่งจบ ศิระของซีเปลือย ก็แตกออกเป็นเจ็ดเสี่ยง พื้นแผ่นดินตรงที่ซีเปลือยนั่งอยู่ ก็ได้แยกออกเป็นช่องซีเปลือยนั้นถูกแผ่นดินสูบลงสู่รอกเว็จอย่างน่าอนาถ ฝ่ายพญานาคและพญาครุฑทั้งสอง ก็ได้แยกย้ายไปยังพิภพของตนเองตามเดิม

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ความซื่อสัตย์นั้น ต้องรู้จักใช้ให้ถูกต้อง ถูกเวลา และถูกบุคคล เราต้องไม่เปิดเผยสิ่งที่ไม่ควรเปิดเผยแก่ผู้ใด ถึงแม้ผู้นั้นจะเป็นมิตรสหายของเราหรือบุคคลที่เราให้ความไว้วางใจ เคารพนับถือ โดยเฉพาะความลับนั้น อาจนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ญาติ พี่น้องของเรา ดังนั้นเราจึงต้องมีความรับผิดชอบ ไม่ประมาท และไม่คดโกง ต่อตระกูลของเราเช่นเดียวกัน ส่วนคนที่พูดจาหลอกลวงผู้อื่น คดโกงอยู่เสมอ ไม่เคยรักษาความซื่อสัตย์ สุดท้ายจะพบจุดจบเหมือนซีเปลือย ที่ตายอย่างทุกข์ทรมาน

คำถามทบทวน

1. ยกตัวอย่าง ความซื่อสัตย์ ที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน มา 3 ตัวอย่าง
2. การถือศีล 5 มีส่วนช่วยในเรื่องของความซื่อสัตย์ ได้อย่างไร
3. พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องการเปิดเผยความลับของหมู่ญาติ ไว้อย่างไร

สรุป

บทความเรื่องความซื่อสัตย์ตามแนวพุทธวิธีได้สอดแทรกความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและการยกตัวอย่างผ่านการเล่าเรื่องนิทานชาดก เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้ตระหนักและเรียนรู้ตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์ และสามารถนำคำสอนต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นอนาคตที่ดีของชาติ ไม่ทุจริตในตำแหน่งหน้าที่การงาน เพราะ "ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน"

กิตติกรรมประกาศ

ผู้แต่งขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธเนศ เคารพพงศ์ ที่ได้ชี้แนะรูปแบบการนำเสนอบทความนี้ และเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์ในรายวิชาประเด็นทางจริยธรรม กฎหมาย และสังคมของวิชาชีพคอมพิวเตอร์

รายการอ้างอิง

เจริญศรี บุญสว่าง. (2543). *การศึกษาความ*

ซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลงกลุ่มเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มูลนิธิมหาเมฆกุฎราชวิทยาลัย. (2535).

พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ. สืบค้นจาก http://84000.org/tipitaka/pitaka_item/

มหาวิทยาลัยมหิดล (2005). *พระไตรปิฎก*

ออนไลน์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สืบค้นจาก: <http://lamdham.net/buddhism/tsearch.htm>

ไพโรจน์ จำนงค์ผล. (2544). *การเปรียบเทียบ*

ทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่าง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้. (2549).

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนา

จริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร

บัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี). กรุงเทพฯ :

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี).

(2548). *รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ*

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม

จริยธรรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและ

พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์

คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนา

องค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

ไสว คุณโน. (2546). การพัฒนาแผนการสอนโดยใช้หนังสือภาพการ์ตูนสี่ ประกอบการสอน เรื่อง ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และ ความมีสัมมาคารวะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อนงค์นาถ เงินทรัพย์. (2545). การพัฒนาหนังสือการ์ตูนเรื่องที่มีเกมประกอบ เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

